

*«Μια μούσα δακρυόεσσα μακρόθεν του
Ιλίου»*

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΧΟΛΙΚΩΝ

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ ΝΙΓΡΙΤΑΣ

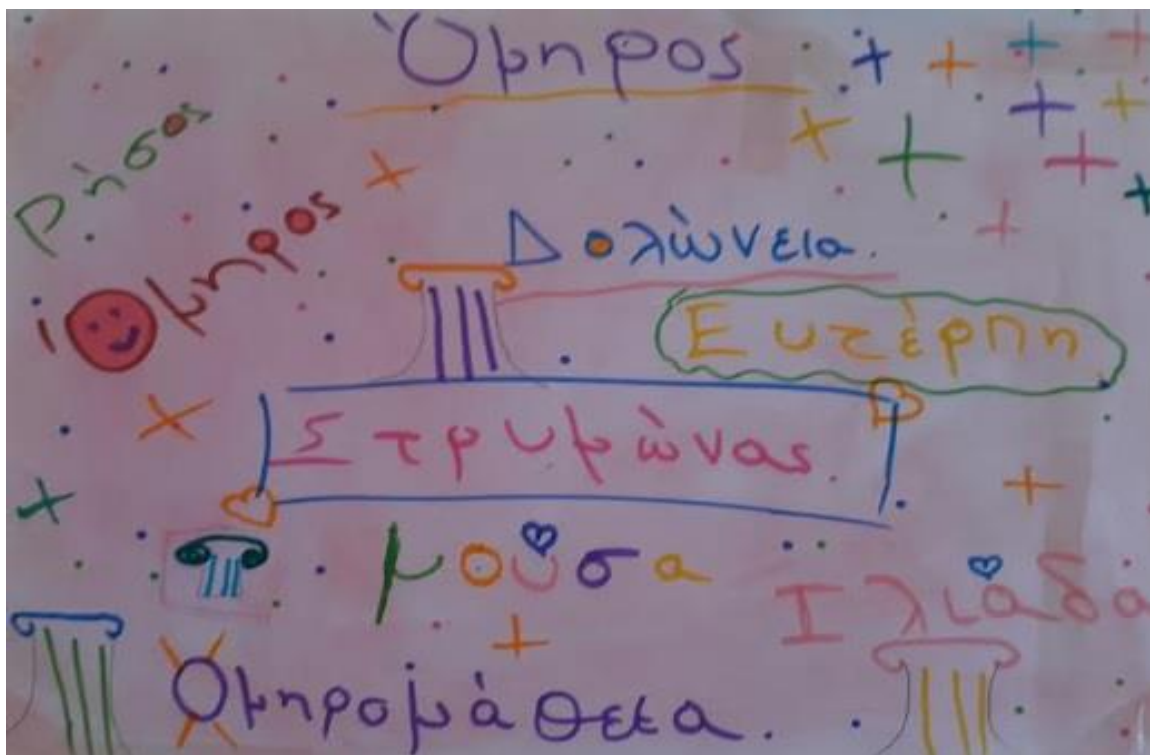
Τάξη: Β2

Συντονίστριες καθηγήτριες

Ευαγγελία Θερασσούδα, Στεργιανή Μαντατζή

Νιγρίτα: 2023-2024

ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ: «Μια μούσα δακρυόεσσα μακρόθεν ου Ιλίου » Μια πρωτότυπη μαθητική δημιουργία, εμπνευσμένη από τα Ομηρικά έπη

Στόχοι είναι:

- Να αντιληφθούν οι μαθητές την αξία των Ομηρικών επών
- Να επικεντρωθούν στην ραψωδία «Κ» , τη «Δολώνεια» εστιάζοντας στο θάνατο του «Ρήσου» βασιλιά των Θρακών
- Να αποκτήσουν βιωματικής επαφή με τη συγκεκριμένη ραψωδία δραματοποιώντας το θρήνο της μούσας- μητέρας του «Ρήσου»
- Να εντρυφήσουν σε αρχαίες πηγές ώστε να γίνουν κοινωνοί της «Ομηρομάθειας»
- Να κατανοήσουν πως η διαχρονικότητα της τοπικής άυλης κληρονομιάς τους επιβιώνει με τη συγχρονία της δικής τους παιδείας

Το έν λόγω πολιτιστικό πρόγραμμα στοχεύει στην καλλιέργεια της «Ομηρομάθειας» και της τριβής των μαθητών με την «Ιλιάδα» εστιάζοντας στην «Κ» ραψωδία και στους συγκεκριμένους στίχους «470-484 και 494-497» που αναφέρονται στην δολοφονία του βασιλιά των Θρακών «Ρήσου» και της αρπαγής των αλόγων του από τους Αχαιούς. Οι συγκεκριμένοι στίχοι έδωσαν το έναυσμα στους μαθητές να εντρυφήσουν σε αρχαία κείμενα που αναφέρονται στον θρήνο της μάνας του Ρήσου και να δραματοποιήσουν τον σπαραγμό της.

Θεματικές

- Έρευνα αρχαίων πηγών (Ευριπίδης, Ηρόδοτος, Απολλόδωρος, Μαρσύας, Ησίοδος, Ψευδο-Πλούταρχος
- Πρωτότυπη μαθητική δημιουργία εμπνευσμένη από τα Ομηρικά Έπη
- Εικαστικές συνθέσεις- αφίσσα

Τη θλίψη της αδελφής σου τραγούδησε μούσα, της Δωρήτριας της Ευχαρίστησης, της Ευτέρπης, για το χαμό του γιου της Ρήσου. Όταν πλανήθηκε από τον Στρυμόνα, βασιλιά των Θρακών και γέννησε το γιο του από την ντροπή της προς τις αδελφές της τον έριξε στα νερά του πατέρα του, κι αυτός τον παρέδωσε στις Ναϊάδες, τις όμορφες κόρες των νερών για να τον αναθρέψουν.

Η μούσα
Καλλιόπη

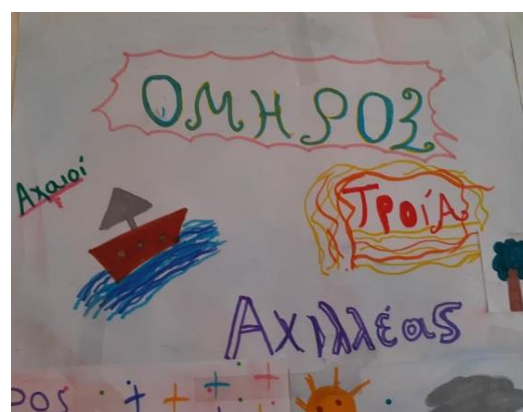
Πέρασε ένας χρόνος και η Ευτέρπη τραγουδά πένθιμα τραγούδια, δίνει κατάρες στον Οδυσσέα και την ωραία Ελένη, θρηνεί το χαμό του γιου της, του άνδρα της, και της νύφης της Αργανθώνης. Αμφιθαλείς νέοι και νέες τραγουδούν Ειρεσιώνη για το καλό της νέας χρονιάς προσπαθώντας να απαλύνουν τον πόνο της μούσας.

Νέοι και αμφιθαλείς νέοι και νέες την έβδομη ημέρα του Πανεψίωνος μηνός. Περιέβαλαν τα στήθη τους με χιτώνα και στα λαμπρά τους πόδια πέδιλα επρόσδεσαν ωραία, επήραν κλώνους αγριελιάς και μυρωδάτης δάφνης εκρέμασαν νήματα άλικα και λευκά μαλλιού και έφεραν αυτά για να ικετεύσουν τον θεό, καλό ποιμένα Διόνυσο ομαδικώς για την απαλλαγή του τόπου από του δεινού τινός κακού και κυρίως για την απαλλαγή του κοπετού και του θρήνου της καλλίκομης μούσας Ευτέρπης για τον μονάκριβο

Δρώμενο καλάντων- ειρεσιώνης από νέους και νέες προσφορά στην μούσα Ευτέρπη

υιό της Ρήσο, βασιλέα του Ηιονέως των Θρακών που οι ίπποι του ήταν ωραίοι και μεγάλοι ανεμόποδες λευκότεροι απ' το χιόνι. Με αργυρόχρυσοκόλλητον πήγε στην Τροία αυτό αμάξι και άρματωσιά θεώρατην χρυσή, μα το Τυδείδης του πήρε την ποθητήν ζωή του μαζί και των συντρόφων του Θρακών αφού δώδεκα θανάτωσε, ενώ ο Λαερτιάδης Οδυσσεύς κέντησε με το τόξο του τους ταχύποδες ίππους του αφού τους τράβηξε έξωθεν από το στρατόπεδο, μήπως εάν πατούσαν νεκρούς ακόμη αμάθητοι σκιρτούσαν από τρόμο. Οι ωραίοι νέοι κρεμώντας τους κλάδους της ελαίας με την ειρεσιώνη στην εξώθυρα του μεγάρου της μούσας Ευτέρπης της λένε με λόγια που πέταξαν σαν τα πουλιά: Άτυχη μάνα Ευτέρπη, κόρη της Μνημοσύνης, Δωρήτρια της Ευχαρίστησης, σύζυγος του νεκρού Στρυμόνα που σου χάρισε τον μονάκριβό σου Ρήσο, μα ο ίδιος εαυτόν έρριψεν εις ποταμόν Παλαιστίνο μόλις έμαθε το θάνατο του Ρήσου, απάλυνε τον πόνο σου, κόπασε τον τρομερόν θυμό σου για τον Τυδείδη τον φονιά του γιου σου, και δέξου

τις ειρεσιώνες μας να φωτίσει το σπιτικό σου για μια νέα ευοίωνη μέρα από το θεϊκό βρέφος, τον Διόνυσο.

Στηθοκοπιούνταν η Ευτέρπη δακρυόεσσα και θρηνώντας, μα δέχτηκε την προσφορά των ωραίων και αμφιθαλών νέων ευχόμενη μια νέα ευοίωνα ημέρα, και προσφέροντας φρούτα και ξηρούς καρπούς.

«Σ' αρχοντικό εμπήκαμε μεγάλου νοικοκυρή, με λόγο που 'χει πέραση και μ' αγαθά περίσσια. Ανοίξτε πόρτες διάπλατα να μπουν μεγάλα πλούτη, μαζί κι η θαλερή χαρά κι η βλογημένη ειρήνη. Γιομάτοι ναν' οι πόθοι σας, πολλά τα ζυμωτά σας κι ο κριθαρένιος ο χυλός με το παχύ σουσάμι. Νύμφη για το μοναχογιό να κάτσει τραγουδώντας στ' αμάξι που το σέρνουνε τα δυνατά μουλάρια, να 'ρθει σε αυτό το σπιτικό, να φαίνει τα προικιά της. Κάθε χρονιά θε να 'ρχομαι κι εγώ σαν χελιδόνι. Μα φέρε γρήγορα, λοιπόν, ο,τι είναι να μας δώσεις, γιατί αλλιώς θα φύγουμε, δε θα ξημερωθούμε!».

Η Ευτέρπη κρατούσε το γιο της για 10 χρόνια μακριά από την Τροία γιατί ήξερε τη μοίρα του. Μα ο Ρήσος τον 10^ο χρόνο πείστηκε από τον σύμμαχό τους Έκτορα και πήγε στην Τροία με τα ολόλευκα άλογά του. Ο Έκτορας δεν τον καλοδέχτηκε ως σύμμαχο. Του καταλόγισε ντροπή και ατιμία γιατί ήρθε αργά να τους βοηθήσει μα ο Ρήσος του υποσχέθηκε πως αυτό θα έσωζε την Τροία.

Η μούσα Ευτέρπη

Των Αχαιών οι επίλοιποι Αχαιοί στα πλοία τους πλάι κοιμόνταν ολονυχτίς ενώ το γιο του Ατρέα, τον Αγαμέμνονα, πρώτο ρηγάρχη, ύπνος γλυκός δεν τον έπιανε, καθώς πολλά σκεφτόταν. Βόγκαε η καρδιά του κι έτρεμαν τα σωθικά του κάθε που γύριζε τα μάτια του στις Τροίας τον κάμπο πέρα πλήθος φωτιές βλέποντας. Στο Δία ψηλά τα μάτια ασκώνοντας σπάραζε η καρδιά του και η πιο καλή βουλή ετούτη εικάστηκε ως η πιο καλή. Καν στου Νηλεά το γιο, το Νέστορα, να δράμει πρώτα πρώτα, μαζί του να σοφίζονταν βουλή για το καλό τους.

Αγαμέμνων

Την ίδια ώρα κι ο Μενέλαος ένιωθε τρεμούλα κι ο ύπνος δεν καθόταν στα ματόκλαδά του καθώς σκεφτόταν πόσα κακά είχαν πάθει οι Δαναοί που ήρθαν να στήσουν άγριο πόλεμο για χάρη του. Φοράει το χάλκινο κράνος στην κεφαλή, κοντάρι εφούχτωσε βαρύ κι ευθύς εκίνησε για να ξυπνήσει τον αδελφό τους, πρώτο αργίτη βασιλιά.

Μόλις τον είδε τρανή χαρά του δίνει. Πρώτος εμίλησε ο βροντόφωνος Μενέλαος τότε κι είπε: «Ποιος λόγος έτσι που αρματώνεσαι καλέ μου; Θεσ να στείλεις κανένα σύντροφο κατάσκοπο στους Τρώες; Φοβάμαι μήπως δεν βρεθεί κανείς επάνω του τέτοια δουλειά να κάνει. Κι ο πρωταφέντης Αγαμέμνονας γυρνώντας του αποκρίθει: «Ανάγκη εγώ κι εσύ να σκεφτούμε κάτι καλό για τον γλυτωμό των Αργιτών τώρα που άλλαξε τους λογισμούς του το Δίας. Οι θυσίες του Έκτορα πιότερο μαθές τον ευφραίνουν. Γι αυτό πήγαινε και ξεσήκωσε τους επίλοιπους Δαναούς κι εγώ θα πάω στον Στρατηλάτη Νέστορα τι αυτόν τον ακούν περισσότερο οι Δαναοί όταν μιλάει.

Μενέλαος

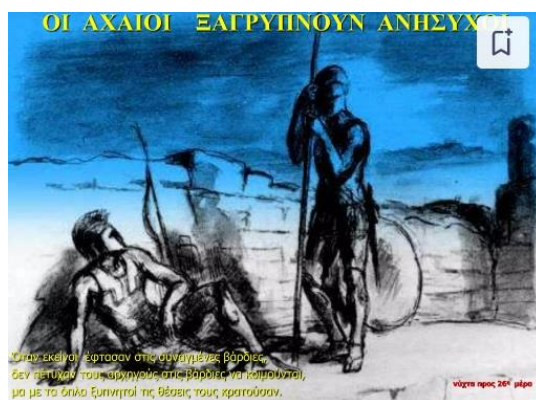
Μόλις έφτασε στη σκηνή του Νέστορα του μίλησε : «Γιε του Νηλέα, έλα μαζί μου στις βάρδιες να πάμε και να δούμε μήπως ο ύπνος και η κούραση έχουν καταβάλλει τους Αχαιούς, Οι εχθροί μας βρίσκονται κοντά, κανείς μας δεν το ξέρει αν μες στη νύχτα δε σκεφτούν τη μάχη να αρχίσουν.

Ωστόσο, όταν εφτάσαν στα τείχη δεν πέτυχαν τους αρχηγούς στις βάρδιες να κοιούνται μα με τα όπλα να ξαγρυπνούν τις θέσεις τους να κρατούν και να στήνουν αφτί να ακούσουν πάνω τους ποια ώρα οι Τρώες θα πέσουν .

Κι αφού συγκεντρωθήκανε , ο Οδυσσέας, ο πολυκάτεχος, ο πολέμαρχος ο γιος του Τυδέα, ο Αϊάντας , ο γρήγορος, ο άτρομος για του Φιλέα, ο Μέγης, ο ισόθεος Αϊάντας, κι ο Ιδομενέας, ο ρήγας, περάσαν το χαντάκι κι επήγαν να καθίσουν σε ανοιχτό τόπο, που δεν εσκέπαζαν κουφάρια από πεσμένους.

Εκεί κάθισαν κι πρώτος ο γερήνιος Νέστορας μιλούσε ο αλογολάτης. «Φίλοι, ποιος θα΄ ναι τώρα απ΄ όλους μας που θα το πει η καρδιά του να πάει μας και ακούσει μες στους Τρώες κανένα λόγο τους;» Τέτοια μιλούσε κι άλλοι απόμειναν και δεν εβγάναν άχνα. Κι είπε ο Διομήδης ο βροντόφωνος : «Νέστορα , εμένα σπρώχνει η πέρφανη καρδιά μου και το κουράγιο μες στους οχτρούς να μπω , μα μη με νιώσουν , τους Τρώες, ωστόσο να΄ ρθει αν έλεγα μαζί μου κι ένας άλλος και εγώ διαλέγω τον Οδυσσέα το θείο που ΄ χει καρδιά γερή και την αγάπη της Παλλάδας». Κι έτσι λοιπόν σαν ντύθηκαν όπλα βαριά οι δύο τους ξεκίνησαν αφήνοντας τους βασιλιάδες πίσω, σαν δυο λιοντάρια έτρεχαν μέσα στη μαύρη νύχτα.

Μα και ο Έκτορας τους Τρώες τους πέρφανους δεν άφηνε καθόλου να κοιμηθούν , μονάχα εφώναζε να μαζευτούν οι πρώτοι: «Εγώ θα στείλω κατάσκοπο στους εχθρούς. Ποιος από σας που άκουσε θέλει κατάσκοπος στα καράβια να γίνει; Ποιος θα βοηθήσει να σωθεί η πατρίδα;» Έτσι μιλούσε κι όλοι εκόμπιασαν και δεν εβγάναν άχνα. Ήταν εκεί και κάποιος Δόλωνας, του Ευμήδη γιος , του κράχτη, στους Τρώες ανάμεσα. Και τότε μίλησε στον Έκτορα κι οι Τρώες άκουγαν όλοι: «Εγώ για την πατρίδα μου δέχομαι τούτον τον κίνδυνο. Να συρθώ μέχρι τα καράβια των Αχαιών κρυφά να μάθω όλα τα σχέδια που κάνουν και να έρθω πίσω να στα πω. Και η αμοιβή μου θα είναι αντάξια . Δεν θέλω τα σκήπτρα σου, ούτε κόρη του Πριάμου, δεν θέλω να συγγενέσω με πιο πλούσιους από μένα, ούτε χρυσάφι θέλω, δεν είμαι φτωχός. Τα άλογα του Αχιλλέα θέλω. Να πηγαίνω τώρα για το σπίτι μου να ντυθώ κατάλληλα. Θα φορέσω τομάρι λύκου. Το στόμα μου θα το ταιριάξω με το στόμα τους, τα

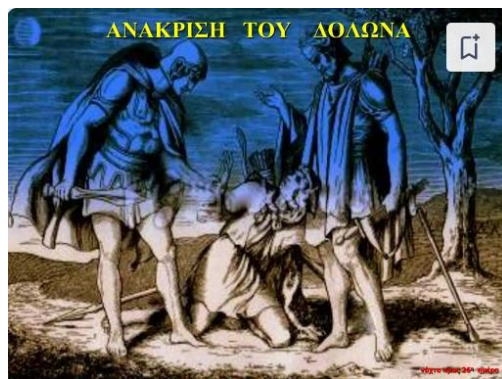
πόδια και τα χέρια μου στα πόδια του θα βάλω, θα περπατώ στα τέσσερα θα είμαι ίδιος λύκος.

Κι ως πίσω άφησε τη μάζωξη, φαριά κι ανθρώπους τον είδε πρώτο ο Οδυσσέας, ο αρχοντογέννητος και του Διομήδη κάνει: « Κάποιος Διομήδη από το ασκέρι τους ζυγώνει κατά δώθε. Να προσπεράσει ας τον αφήσουμε για λίγο στον κάμφο, κι έπειτα πέφτωντας επάνω του τον πιάνουμε. Μα σύντας το πολύ τους χώριζε μια κονταριά μονάχα, κι ένιωσε ο Δόλωνας οχτροί πως ήταν , τ'όβαλε μεμιάς γοργά στα πόδια. Κι ο δυνατός Διομήδης του ρίχνει το κοντάρι και ξεπίτηδες δεν πέτυχε πιο πάνω από τον δεξιό του ώμο κι αυτό με λυμένα τα γόνα σάθηκε ασάλευτος.

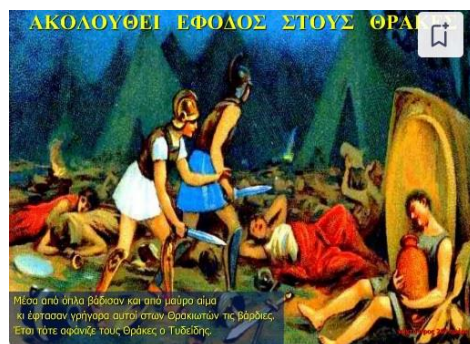
Κι ο πολύτεχνος Οδυσσέας τον ρώτησε: «Σαν κίνησες για δω, τον Έκτορα πού αφήκες, τον ρηγάρχη; Πού στέκουν τα άλογά του τι γίνεται με τις βάρδιες των Τρώων; Οι σύμμαχοι του Έκτορα χώρια κοιμούνται αυτοί ή ανάκατα με τους αλογατάδες τους Τρώες;» Κι ο γιος του Ευμήδη τότε ο Δόλωνας του απηλογήθη: «Γιαλού μεριά στέκονται οι Παίονες οι γυρτοδοξαράτοι, μαζί κι οι Πελασγοί, κι οι Λέλεγες και οι Καύκωνες και οι Κάρες. Αν τώρα να χυθείτε θέλετε μέσα στων Τρώων το ασκέρι, να τους οι Θράκες , μόλις που φτάσαν στην άκρα , χώρια από όλους έξω από την Τροία.

Γιος του Ηονέα λογιέται ο ρήγας τους και Ρήσο τον φωνάζουν . Σαν τα φαριά του έτσι πεντάμορφα και πιο τρανά δεν είδα κι από το χιόνι ακόμη ασπρότερα, γοργά σαν τους ανέμους. Κι είναι το αμάξι του με μάλαμα κι ασήμι δουλεμένο» . Κι ο Διομήδης χιμάει και το σπαθί τους κατάσβερκα κατεβάζοντας τα δυο του νεύρα κόβει κι όπως μιλούσε ακόμη, εκύλησε στο χώμα η κεφαλή του.

Κι ευθύς σε λίγο στους βαρδιάτορες των θρακιωτών εφτάσαν. Κι αυτοί εκοιμόνταν απ' τον κάματο βαλαντωμένοι και είχαν πλάι τους στη γη τα ώρια τους άρματα με τάξη απιθωμένα.

Στη μέση τους ο Ρήσος ύπνωνε , και τα γοργά φαριά του πλάι του είχε δέσει. Κι ως πρώτος ο Οδυσσέας τον ξέκρινε τον δείχνει στον Διομήδη. «Διομήδη, τούτος είναι , κοίταξε, και

τούτα τα άλογά τους! Ομπρός τα άτια λύσε για αρχίνα τη σφαγή και τ'άλογα θα τα φροντίσω ατός μου. Να μην προλάβουν να πιούνε νερό από τον Σκάμανδρο ποταμό και γίνει η Τροία απόρθητη» . Κι ο Διομήδης έσφαζε ολόγουρα και γόζουνταν ολούθε οι χτυπημένοι. Κι έσφαξε δώδεκα και πίσω του στεκόταν ο Οδυσσέας ο μυαλωμένος, κι όποιον έσφαζε με το σπαθί του εκείνος απ' το ποδάρι αυτός τον άρπαζε και τον περνούσαν άτια με δίχως κόπο, κι ούτε θα νιώθουν τρομάρα δρασκελώντας τόσα κουφάρια , τι ήταν άμαθετα σε τέτοια ακόμα.

Μα σύντας ζύγωσε το ρήγα τους, τη μελόγλυκια ζωή μεμιάς του πήρε, καθώς βογγούσε , τι τον παίδευε βαρύς βραχνάς τη νύχτα, του Οινέα το αγγόνι μες στον ύπνο του που του στείλε η Παλλάδα.

Τότε ο Οδυσσέας ο καρτερόψυχος λύνει από το αμάξι τα άτια μετά τα δένει με νιόλουρα κι έξω μακριά τα σέρνει κεντρίζοντάς τα με το τόξο του, τι αστόχησε τα πάρει από το αμάξι του το ωριοπλούμιστο το λαμπερό μαστίγι. Κι εκείνοι άβλαφτοι στα πλοία τους γυρίσαν . Κι ευθύς επέξευσαν αυτοί κι όλοι φαιδροί τριγύρω οι Αργείοι τους ασπάζονταν και τους γλυκομιλούσαν .

Ενάντια πήγες. Ω αγαπημένε μου γιε! Αγαπημένο μου πρόσωπο , παιδί μου. Κατάρα να βρει τον γιο του Λαέρτη που το γιο τον δικό μου , το καλύτερο παλικάρι μού το πήρε, μου το στέρησε, και στην Ελένη κατάρα που άφησε το σπίτι της για να έρθει να μπει στα κρεβάτια των Τρώων. Αυτή παιδί μου σε αφάνισε για την Τροία κι ερήμωσε πολλές πολιτείες από τα καλύτερα παλικάρια.

Τώρα στην αγκαλιά μου κρατάω το νεκρό γιο μου και κλαίω. Από εδώ κι εμπρός δεν θα διδάξω άλλον άνθρωπο.

Συντονίστρια προγράμματος: Ευαγγελία Θανασούδα ΠΕ02

Συμμετέχουσα καθηγήτρια : Στεργιανή Μαντατζή ΠΕ86

Συμμετέχοντες/χουσες μαθητές/τριες του Β2 τμήματος του Γυμνασίου Νιγρίτας

1.ΖΑΜΠΟΥΝΟΓΛΟΥ	ΒΑΣΙΛΙΚΗ-ΜΑΡΙΑ
2.ΙΤΑΛΑΣ	ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ
3. ΚΑΔΗ	ΑΓΓΕΛΙΚΗ
4.ΚΑΡΑΤΖΙΑΣ	ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
5. ΚΟΤΟΡΡΙ	ΜΑΤΕΟ
6.ΚΟΤΟΡΡΙ	ΡΕΝΤΙΟΛΑ
7. ΛΙΟΛΙΑΣ	ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
8. ΜΑΝΤΖΟΥΚΑΣ	ΓΕΩΡΓΙΟΣ
9 ΜΙΧΑΛΟΥΔΗ	ΔΗΜΗΤΡΑ
10.ΜΠΙΜΠΑΣ	ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΗΣ
11. ΜΠΙΣΚΑ	ΕΥΣΤΑΘΙΑ-ΗΛΙΑΝΑ
12. ΜΠΛΑΓΚΟΥ	ΑΘΑΝΑΣΙΑ
13. ΜΩΥΣΙΔΗΣ	ΙΩΑΝΝΗΣ
14.ΠΡΕΝΓΚΑ	ΣΕΛΑΝΤΙ
15 ΣΚΕΜΠΕΡΗ	ΜΑΡΙΑ
16.ΣΟΥΦΤΑΣ	ΛΕΩΝΙΔΑΣ
17.ΣΤΙΕΦΝΙ	ΑΝΤΖΕΛΟ
18. ΤΟΥΣΙΟΣ	ΧΡΗΣΤΟΣ
19.ΤΣΕΛΙΟΣ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
20. ΤΣΙΧΑΡΑΠΗ	ΓΕΩΡΓΙΑ
21.ΧΑΪΔΕΥΤΟΥ	ΜΑΛΑΜΑΤΕΝΙΑ

ΠΗΓΕΣ

<http://users.uoa.gr/~nektar/arts/tributes/omhros/il10.htm>

<https://www.slideshare.net/slideshow/ss-45329778/45329778#24>

<https://www.angelfire.com/ut2/athens5thcentury/RHSOS.htm>